

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS,

13. juuli 2017,

seoses teabe esitamisega allergiat või talumatust tekitavate ainete või toodete kohta, mis on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele) II lisas

(2017/C 428/01)

SISUKORD

	Lk
1. Sissejuhatus	1
2. Allergeenide loetelu (määruse (EL) nr 1169/2011 II lisa)	2
3. Allergeene käsitleva teabe esitamise tava pakendatud toidu puhul (eelkõige artikkel 21 koostoimes määruse artikliga 18)	2
3.1. Kui toidul on esitatud koostisosade loetelu	2
3.2. Kui koostisosade loetelu puudub	3
3.3. Sama allergeeni derivaatide märgistamine	3
3.4. Erandid	4
3.5. Vabatahtlik kordamine	4
4. Teave allergeenide kohta pakendamata toidu puhul	5
5. II lisa ajakohastamine	5

1. Sissejuhatus

- Käesoleva teatise eesmärk on aidata ettevõtjatel ja riikide ametiasutustel kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1169/2011⁽¹⁾ (edaspidi „määrus“) sätestatud uusi nõudeid, mis on seotud teatavate allergiat või talumatust tekitavate ainete või toodete sisaldumise esitamisega (artikli 9 lõike 1 punkt c ja määruse II lisa).
- Määrusega (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele, on kehtestatud uued nõuded allergeenide märgistamise kohta võrreldes varasema Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2000/13/EÜ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnustatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/13/EÜ toidu märgistamist, esitlemist ja reklaami käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 109, 6.5.2000, lk 29).

3. Eelkõige nõutakse uue õigusakti kohaselt, et tarbijatele esitataks alati teave allergeenide esinemise kohta toidus, sealhulgas ka pakendamata toidu puhul (artikli 9 lõige 1 punkt c ja artikkel 44). Liikmesriikidel on siiski lubatud võtta siseriiklikke meetmeid seoses vahenditega, mille kaudu tehakse kättesaadavaks teave pakendamata toidus sisalduvate allergeenide kohta. Määruses on üksikasjalikult sätestatud, kuidas peab olema esitatud teave pakendatud toidus sisalduvate allergeenide kohta (artikkel 21). Seepärast tuleks direktiivi 2000/13/EÜ alusel koostatud kehtivaid allergeenide märgistamise suuniseid vastavalt käesolevale seadusemuudatusele ajakohastada.
4. Käesolev teatis ei piira Euroopa Liidu Kohtu tõlgendusi.

2. Allergeenide loetelu (määruse (EL) nr 1169/2011 II lisa)

5. Määruse II lisa sisaldab allergiat või talumatust tekitavate ainete või toodete loetelu. Loetelu on koostatud Euroopa Toiduohutusameti (edaspidi „toiduohutusamet“) vastu võetud teaduslike arvamuste alusel ⁽¹⁾.
6. Seoses II lisaga tuleb märkida järgmist:
 - II lisa punktis 1 esitatud teraviljade loetelu tuleb käsitada ammendava loeteluna;
 - II lisa punktis 3 osutatud munad hõlmavad kõikide tehistingimustes peetavate lindude mune;
 - II lisa punktis 7 osutatud piim, on tehistingimustes peetavate loomade piimanäärmetest pärit piim;
 - II lisa punktis 8 esitatud pähklite loetelu tuleb käsitada ammendava loeteluna;
 - Lisaks II lisa loetletud ainetele ja toodetele on hõlmatud ka neist valmistatud tooted. Kui mikroorganismide toitesubstraat on II lisa loetletud toiduaine koostisosana, ei käsitata neid mikroorganisme sellest substraadist toodetud tootena.

3. Allergeene käsitleva teabe esitamise tava pakendatud toidu puhul (eelkõige artikkel 21 koostoimes määruse artikliga 18)

7. Vastavalt artikli 21 lõike 1 punktile a:

„Ilma et see piiraks artikli 44 lõike 2 kohaselt vastu võetud eeskirjade kohaldamist, vastavad artikli 9 lõike 1 punktis c osutatud andmed järgmistele nõuetele:

 - a) need esitatakse vastavalt artikli 18 lõikes 1 sätestatud eeskirjadele koostisosade loetelus, viidates selgesõnaliselt II lisa loetletud aine või toote nimetusele ning [...]“
- 3.1. *Kui toidul on esitatud koostisosade loetelu*
8. Gluteeni sisaldavate teraviljade puhul, mis on loetletud II lisa: kui koostisosad on toodetud gluteeni sisaldavatest teraviljadest, peavad need kajastuma toote nimetuses, osutades selgelt teravilja liigile (nisu, rukis, oder, kaer).

Näiteks: odralinnase äädikas, kaerahelbed.
9. Kui kasutatakse mõisteid „spelta“, „turaani“ või „kõva“, peab selgelt nimetama ka konkreetset teravilja, st nisu. Sõnale „nisu“ on täiendite „kõva“, „spelta“ või „turaani“ lisamine vabatahtlik.

Näiteks: nisu või nisu (kõva nisu) või kõva nisu;
nisu või nisu (speltanisu) või speltanisu.
10. Märkele teraviljaliigi kohta võib lisada märke „gluteen“, kuid see on vabatahtlik.

Näiteks: nisujahu (sisaldab gluteeni) või nisujahu (gluteen).
11. Kui gluteeni on lisatud eraldi koostisosana, tuleb märkida, millisest teraviljast see on saadud.

Näiteks: gluteen (nisu), nisugluteen, (nisust saadud) gluteen
dekstriin (nisu) või (nisugluteen); dekstriin (sisaldab nisu) või (sisaldab nisugluteeni).

⁽¹⁾ http://www.efsa.europa.eu/EFSA/Scientific_Opinion/opinion_nda_04_en1,1.pdf.

12. Kui mõnda II lisas loetletud teravilja (näiteks oder) sisaldav toode vastab komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 828/2014⁽¹⁾ sätestatud asjakohastele nõuetele, võib tootele lisada märke „gluteenivaba“ või „väga väikese gluteenisaldusega“. Kooskõlas määruse artiklitega 9 ja 21 tuleb II lisas nimetatud teravili koostisosade loetelus siiski rõhutatult esitada.
13. Pähklike puhul peab koostisosade loetelusse märkima II lisa punktis 8 nimetatud liigi, s.o mandlid, sarapuupähklid, kreeka pähklid, kašupähklid, pekanipähklid, brasiilia pähklid, pistaatsiapähklid või makadaamiapähklid. Kui toote puhul on kasutatud koostisosi või töötlemisabiaineid, mis on saadud II lisas loetletud pähklatest, peab koostisosa nimetus osutama selgelt konkreetsele pähkliiliigile.

Näiteks: lõhna- ja maitseained (mandel).

14. Vastavalt määruse artikli 21 lõike 1 punktile b:

„Ilma et see piiraks artikli 44 lõike 2 kohaselt vastu võetud eeskirjade kohaldamist, vastavad artikli 9 lõike 1 punktis c osutatud andmed järgmistele nõuetele:

[...]

- b) II lisas loetletud aine või toote nimetust rõhutatakse trükikirjas, mis selgelt eristab seda teistest loetletud koostisosadest, kasutades selleks näiteks kirjatüüpi, stiili või taustavärvi.“
15. Artikli 21 lõike 1 punkt b võimaldab rõhutamisel teatavat paindlikkust, näiteks võib selleks kasutada kirjatüüpi, stiili või taustavärvi. Toidukäitlejal on võimalus valida sobiv eristamisviis, et asjaomast allergeeni koostisosade loetelus rõhutada. Siiski on vaja mõningaid selgitusi selle kohta, millist teavet on vaja rõhutada.
16. Kui koostisosa nimetus koosneb mitmest sõnast (nt „poudre de lait“, „latte in polvere“), siis piisab sellest, kui rõhutatakse ainult seda sõna, mis vastab II lisas loetletud aine/toote nimetusele. Kui allergeen on osa koostisaine nimetusest, mis kirjutatakse ühe sõnaga (nt piimapulbri saksakeelne nimetus „Milchpulver“), siis piisab, kui rõhutatakse ainult seda osa sõnast, mis vastab II lisas nimetatud aine/toote nimetusele.
17. Kui liitkoostisosa sisaldab allergiat või talumatust põhjustavat ainet, mis on loetletud II lisas, peab selle aine nimetust koostisosade loetelus rõhutama.

Näiteks: banaanitäidise puhul, mis sisaldab muna, munakollast, maasikaid, suhkrut, vett, [...], tuleb sõna „muna“ rõhutada. Kui võileiva puhul on kasutatud munadest valmistatud majoneesi, tuleb sõna „munadest“ rõhutada.

3.2. Kui koostisosade loetelu puudub

18. Artikli 21 lõike 1 teises lõigus on sätestatud:

„Koostisosade loetelu puudumise korral sisaldavad artikli 9 lõike 1 punktis c osutatud andmed sõna „sisaldab“, millele järgneb II lisas loetletud aine või toote nimi.“

19. Kui koostisosade loetelu esitamisest vabastatud toiduainet (nt vein) kasutatakse koostisosana mõne sellise toidu tootmisel või valmistamisel, mille puhul tuleb esitada koostisosade loetelu, peab koostisosana kasutatud toiduaines sisalduvaid allergeene rõhutama, et eristada neid loetelus esitatud muudest koostisosadest (kohaldatakse artikli 21 lõiget 1).

Näiteks: koostisosad: ... vein (sisaldab sulfiteid), kus sõna „sulfiteid“ on rõhutatud.

3.3. Sama allergeeni derivaatide märgistamine

20. Artikli 21 lõike 1 kolmandas lõigus on sätestatud:

„Kui II lisas loetletud ühest ainest või tootest on saadud mitu koostisosa või abiainet, tuleb märgistusel seda iga asjaomase koostisosa või abiaine kohta selgelt märkida.“

⁽¹⁾ Komisjoni 30. juuli 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 828/2014, milles käsitletakse tarbijatele esitatava teabe nõudeid gluteeni puudumise või vähendatud sisalduse kohta toidus (ELT L 228, 31.7.2014, lk 5).

21. Selle nõude täitmiseks ei pea II lisas loetletud aine/ainete või toote/toodete nimetust kordama tingimata nii mitu korda, kui neid aineid tootes esineb. Selge märge selle kohta, et erinevad koostisosad on pärit II lisas loetletud ühest ja samast ainest või tootest, tähendab nõude täitmist ja on vastuvõetav. Märge peab siiski olema alati otseselt seotud koostisosade loeteluga, näiteks võib selle märke paigutada koostisosade loetelu lõppu või vahetusse lähedusse.

Näiteks:

Toitu, mille lisaained, kandeained ja töötlemise abiained on saadud nisust, võib märgistada järgmiselt:

„...“

- lisaaine ⁽¹⁾
- lisaaine ⁽¹⁾
- kandeaine ⁽¹⁾
- töötlemise abiained ⁽¹⁾
- ...

⁽¹⁾ nisust. (Sõna „nisust“ tuleb rõhutada.)“

3.4. *Erandid*

22. Artikli 21 lõike 1 viimases lõigus on sätestatud:

„Artikli 9 lõike 1 punktis c osutatud andmete märkimine ei ole nõutav juhul, kui toidu nimetuses asjaomasele ainele või tootele selgesõnaliselt osutatakse.“

23. Selle nõude kohaselt, kui toitu müüakse näiteks nimetuse all „juust“ või „koor“, mis viitab selgelt II lisas loetletud allergeenile (piim), ning mille puhul ei nõuta koostisosade loetelu esitamist vastavalt artikli 19 lõike 1 punktile d, ei pea kõnealune allergeen olema märgistusel esitatud.
24. Kui sellist toitu müüakse kaubandusliku nimetuse/kaubamärgi all, mis ei viita selgelt II lisas loetletud allergeenile, tuleb nimetust täiendada allergeenile selgesõnaliselt osutava lisateabega, nagu on nõutud artikli 21 lõike 1 viimases lõigus.

Näiteks:

„Ambert“ (toidu nimi) koos täiendavava tekstiga „talus toodetud sinihallitusjuust“, mis on paigutatud toidu nimetuse vahetusse lähedusse. Juust on selge viide II lisas loetletud ainele.

Kuna liikmesriigi mõistavad tarbijad toidu nimetust tõenäoliselt erinevalt, on vajalik juhtumipõhine hindamine.

25. Kui toidu nimetus viitab selgelt mõnele II lisas loetletud allergeenile ja toidu kohta on esitatud (kas vabatahtlikult või kohustuslikus korras) koostisosade loetelu, tuleb toidu koostisosade loetelus toidus sisalduvaid allergeene rõhutada.

Näiteks: „Juust (piim, sool, laap, ...)“, kus sõna „piim“ on rõhutatud.

26. Kui toidu nimetus viitab selgelt II lisas loetletud ainele või tootele, kuid toode sisaldab ka muid II lisas loetletud aineid või tooteid, tuleb need allergeenid samuti märgistusel esitada, et tarbija saaks teha teadlikke ja tema jaoks ohutuid toidualaseid valikuid.

3.5. *Vabatahtlik kordamine*

27. Ilma et see piiraks kehtivate liidu sätete kohaldamist, mida kohaldatakse konkreetsete toiduainete ⁽¹⁾ suhtes, ei ole väljaspool koostisosade loetelu võimalik vabatahtlikult korrata teavet allergeenide kohta; või kasutada sõna „sisaldab“, millele järgneb II lisas loetletud aine või toote nimetus; või kasutada sümboleid või välju (vt määruse põhjendus 47, artikli 21 lõige 1 koostoimes artikli 36 lõikega 1).

⁽¹⁾ Näiteks komisjoni 14. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 607/2009 (millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad nõukogu määrusele (EÜ) nr 479/2008 seoses teatavate veinivõõrutusainete kaitstud päritolunimetuste, kaitstud geograafiliste tähistega, traditsiooniliste nimetustega, märgistuse ja esitusviisiga) (EÜT L 193, 24.7.2009, lk 60) artikli 51 lõike 2 sätteid.

4. Teave allergeenide kohta pakendamata toidu puhul

28. Määruse (EL) nr 1169/2011 artiklis 44 on sätestatud:

„1. Kui toitu müüakse lõpptarbijale või toitlustusettevõtetele müügipakendisse pakendamata kujul või kui toit pakitakse tarbija soovil müügikohas või kui see pakitakse müügikohas müügipakendisse vahetult müügiks:

a) on artikli 9 lõike 1 punktis c osutatud andmete esitamine kohustuslik;

[...]

2. Liikmesriigid võivad vastu võtta siseriiklikke meetmeid lõikes 1 osutatud andmete või nende andmete osa kättesaadavaks tegemise viisi ning vajaduse korral nende väljendamise ja esitamise viisi kohta.“

29. Määrusega nähakse ette, et pakendamata toidu puhul on teabe esitamine allergeenide kohta kohustuslik.

30. Liikmesriikidele jääb pädevus võtta vastu siseriiklikke sätteid selle kohta, kuidas teave allergeenide kohta selliste toiduainete puhul kättesaadavaks tehakse. Põhimõtteliselt on lubatud kõik esitlusviisid (nt etikett, muu lisamaterjal, muud vahendid, sealhulgas kaasaegsed tehnoloogiavahendid või verbaalne teabevahetus (st tõendatav suuline teave)), et esitada teavet allergeenide kohta ja võimaldada tarbijal teha teadlikke valikuid.

31. Selliste siseriiklike meetmete puudumise korral kohaldatakse määruse pakendatud toitu käsitlevaid sätteid ka pakendamata toidu suhtes. Kooskõlas määruse artikliga 13 peab teave allergeenide kohta olema esitatud kirjalikult ning hästi nähtav, selgesti loetav ja vajaduse korral kulumiskindel. Seega ei tohi jätta teavet allergeenide kohta esitamata, kui tarbija seda ei küsi. Lisaks tuleb järgida määruse artiklis 21 sätestatud märgistamisnõudeid (eespool punktid 3–21).

5. II lisa ajakohastamine

32. Määruse artikli 21 lõikes 2 on sätestatud:

„Et tagada tarbijate parem teavitamine ning võtta arvesse uusimaid teaduse arenguid ja tehnikaalaseid teadmisi, vaatab komisjon delegeeritud õigusaktidega vastavalt artiklile 51 korrapäraselt läbi II lisa sisalduva loetelu ning vajaduse korral ajakohastab seda.

[...]"

33. II lisa esitatud loetelu ajakohastamine võib hõlmata nii ainete lisamist loetellu kui ka ainete loetelust välja jätmist. Toiduallergeenide loetelust välja jätmiseks on direktiivis 2000/13/EÜ⁽¹⁾ erisätted, mille kohaselt võivad huvitatud isikud esitada komisjonile uuringutulemusi, mis tõendavad, et teatavate allergeenide puhul on teaduslikult kindlaks tehtud, et need ei või põhjustada kõrvaltoimeid. Need erisätted on määrusest välja jäetud. See ei takista aga võimalikel huvitatud isikutel esitamast komisjonile tõendeid selle kohta, et II lisa loetletud ainetest saadud tooted, ei põhjusta inimestel teatavate tingimuste korral tõenäoliselt kõrvaltoimeid.

34. Selliseid taotlusi võib koostada ja esitada kooskõlas Euroopa Toiduohutusameti suunistega taotluste koostamise ja esitamise kohta vastavalt direktiivi 2000/13/EÜ artikli 6 lõikele 11⁽²⁾ ning komisjonile tuleb elektroonilisel andmekandjal (CD, mälupulk) saata vähemalt kaks koopiat järgmisel aadressil:

Directorate General for Health and Food Safety, Unit E1
European Commission
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ Vt toidu märgistamist, esitlemist ja reklaami käsitleva direktiivi 2000/13/EÜ artikli 6 lõike 11 teine lõik (EÜT L 109, 6.5.2000, lk 29).

⁽²⁾ EFSA Journal 2013;11(10):3417.